

รูปแบบและกระบวนการดำเนินงาน

สร้างพื้นฐานการอ่านตั้งแต่ระยะปฐมวัย

สร้างหลักประกันทางสุขภาพ

สนับสนุนโดย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

บทเรียนจากการดำเนินงาน โครงการเยาวชนสร้างนักอ่าน
ในพื้นที่ตำบลหนองกงธนสาร อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ดำเนินงานโดย

ไท ส ม า ค ม
สร้างสรรค์
Tai Wisdom Association
พัฒนาเด็กด้วยการอ่าน

บทนำ	๑
แนวคิดในการแก้ปัญหา	๓
หลักการและแนวคิดในการดำเนินงาน	๔
๑. กลวิธีการทำงาน	๖
๒. การดำเนินงาน	๗
ก. บริบทชุมชนเป้าหมาย / สภาพเงื่อนไข	๗
ข. กระบวนการดำเนินงานของโครงการ	๘
๑. ประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง	๘
๒. การสรรหานักอ่าน - การคัดเลือก อบรม; เทคนิคการใช้หนังสืออ่านให้ฟัง	๙
๓. อบรมเทคนิคการปฏิบัติงานให้แก่เยาวชนนักอ่าน	๑๐
๔. จัดทำแผนการพัฒนาการอ่านรายบุคคลสำหรับเด็กปฐมวัย	๑๒
๕. ผลจากการดำเนินงาน : ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	๑๕
ผลการดำเนินงาน	๑๖
๑. สถิติการอ่านและการฟังที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ	๑๖
๒. ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ	๑๙
ความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อเยาวชนนักอ่าน	๒๔
เสียงสะท้อนจากผู้นำชุมชน	๒๘
ข้อเสนอแนะ	๓๑

การอ่านออกเขียนได้ (literacy and numeracy) เป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดของเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลิตภาพ และการสร้างดุลยภาพในการดำรงชีวิต สร้างผลบวกต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมของประเทศชาติ แต่การอ่านออกเขียนได้ต้องเกิดจากแรงขับภายในของปัจเจกบุคคล และการสร้างแรงขับที่จะนำไปสู่การอ่านเขียนที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือการฟัง อันเป็นวิธีที่เก่าแก่ที่สุด ทรงประสิทธิภาพมากที่สุด และราคาต่ำสุด ทว่าการฟังที่จะเกิดแรงขับไปสู่การอ่านได้นั้น จะต้องเป็นการฟังอย่างเป็นกระบวนการ หาไม่เช่นนั้นแล้วการฟังเพื่อให้เกิดการอ่านก็จะไม่สามารถเกาะเกี่ยวไปกับการเติบโตและดำรงชีวิตของเด็กๆได้ ดังนั้นการสร้างพื้นฐานการอ่านด้วยการสร้างแรงจูงใจให้เข้าสู่การอ่านด้วยตนเองจึงเป็นกลวิธีที่ได้ผลที่สุดและยั่งยืนที่สุด อันจะส่งผลเชิงบวกในทุกๆ ด้านของเด็กจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ นับแต่การเรียนในชั้นเรียน การสอบแข่งขัน การประกอบอาชีพและสร้างผลผลิตให้แก่ประเทศชาติ และในทุกๆ ระยะของการเติบโตใหญ่ที่เกาะเกี่ยวไปกับการอ่านนี้ จะส่งผลต่อสุขภาพที่ดี และทัศนคติเชิงบวกในการดูแลรักษาสุขภาพตลอดชีวิต ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับเด็กหรือผู้ที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ซึ่งมีแนวโน้มว่าเสี่ยงต่อการเสียชีวิตมากกว่าผู้ที่อ่านหนังสือออก หรือผู้ที่มีนิสัยอ่านหนังสือ

งานวิจัยหลายชิ้นพบว่า ความสามารถในการเข้าถึงและใช้ข้อมูลการดูแลสุขภาพ (Health literacy) อย่างสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ทั้งในการลดอัตราการตาย และในการเพิ่มพูนคุณภาพของชีวิต

มหาวิทยาลัยเยลได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการอ่านหนังสือกับอายุขัยของเรา เนื่องจากมีงานวิจัยก่อนๆ รายงานว่าพฤติกรรมการใช้ชีวิตแบบนิ่งเฉย เช่น การดูโทรทัศน์ มีความเสี่ยงทำให้เสียชีวิตได้สูง แต่การอ่านหนังสือที่มุ่มมองกว้างและลึกกว่าทำให้สมองต้องทำความเข้าใจ ได้ทำงาน และคิดวิเคราะห์มากขึ้น ซึ่งอาจจะนำไปสู่การทำให้ชีวิตยืนยาวขึ้นได้

ผู้วิจัยจึงไปศึกษาและติดตามข้อมูลจากชาวอเมริกันที่มีอายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป แบบหลากหลายเพศ หลากหลายอาชีพ หลากหลายการศึกษา และหลากหลายฐานะ เป็นจำนวน ๓,๖๓๕ คน ในระยะเวลาถึง ๑๒ ปี โดยแบ่งข้อมูลออกได้เป็น ๓ กลุ่ม คือกลุ่มคนที่ไม่อ่านหนังสือเลย กลุ่มคนที่อ่านหนังสือไม่เกินสามชั่วโมงครึ่งต่อสัปดาห์ และกลุ่มคนที่อ่านหนังสือมากกว่าสามชั่วโมงครึ่งต่อสัปดาห์

จากการศึกษาพบว่า คนที่อ่านหนังสือเป็นประจำมีโอกาสเสียชีวิตน้อยกว่าคนที่ไม่อ่านหนังสือ โดยกลุ่มคนที่อ่านหนังสือไม่เกิน ๓ ชั่วโมงครึ่งต่อสัปดาห์มีแนวโน้มที่จะเสียชีวิตลดลงร้อยละ ๑๗ ส่วนคนที่อ่าน

หนังสือมากกว่า ๓ ชั่วโมงครึ่งต่อสัปดาห์มีแนวโน้มที่จะเสียชีวิตลดลงถึงร้อยละ ๒๓ ซึ่งหนังสือที่อ่านในที่นี้จะหนังสือที่เป็นเล่มๆ เป็นเนื้อเรื่องต่อกัน เพราะพบว่าหนังสือแบบนี้ทำให้ผู้อ่านได้ใช้สมองและสมาธิอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะอ่านจบ ต่างจากพวกหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ซึ่งก็จะช่วยกระตุ้นสมองส่วนความคิดความอ่าน และการอ่านหนังสือที่เป็นเรื่องราวร้อยเรียงกันยังเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

นักวิจัยจาก Mindlab International จากมหาวิทยาลัย Sussex กล่าวว่า “การอ่านหนังสือเพียง ๖ นาที ช่วยลดระดับความเครียดได้ถึง ๖๘ เปอร์เซ็นต์” จากการศึกษาเพิ่มเติมยังค้นพบอีกว่า ผู้เข้าร่วมที่อ่านหนังสือผ่อนคลายจากความเครียดมากกว่าการเดินหรือฟังเพลงทั่วไป หนังสือและการอ่านช่วยให้หลบหนีจากความกังวลและความเครียดในโลกแห่งชีวิตประจำวันไปได้

ศาสตราจารย์คริสเทล รัสเซล แห่ง American University ผู้วิจัยพฤติกรรมผู้บริโภค ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ‘การบริโภคหนังสือและภาพยนตร์ซ้ำ’ พบว่า คนที่มีส่วนร่วมในการอ่านและชมนี้ ไม่ใช่แค่เพียง

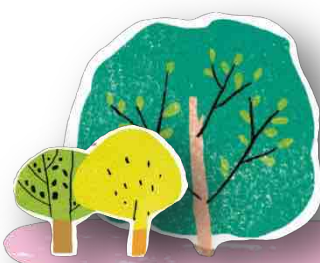

ต้องการสนุกกับหนังสือหรือภาพยนตร์ที่ชื่นชอบเท่านั้น แต่มันยังหมายถึงการค้นหาความหมายใหม่ในตัวของผู้อ่านหรือผู้ชมเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ทบทวนสิ่งที่คุ้นเคยในมุมมองใหม่

อย่างไรก็ตาม ความรู้และทักษะการพัฒนา “การอ่าน” หรือ การสร้าง “นักอ่าน” ในสังคมไทยยังมีข้อจำกัดในทุกระดับ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เปิดเผยว่ามีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ร้อยละ ๕ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้โดยสิ้นเชิง และมากกว่าร้อยละ ๓๐ หรือ ๑ ใน ๓ อ่านไม่คล่องเขียนไม่คล่องตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสากล สถานะทางการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนของเด็กไทยจึงอยู่ในขั้นวิกฤติเสมอมา แม้ว่าปัจจุบันจะมีการทุ่มเทงบประมาณจำนวนมาก ก็ไม่อาจนำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าหากไม่สร้างให้เกิด “การอ่านให้ออก” ซึ่งย่อมจะส่งผลเสียต่อสุขภาพและการดำเนินชีวิตของคนไทยในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สมาคมไทสร้างสรรค์ ได้ออกแบบ **โครงการสร้างนักอ่าน** เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาเด็กให้ก้าวพ้นจากสถานะอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เมื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียน อันจะเป็นแนวทางป้องกันปัญหาด้านสุขภาพด้วยความสามารถเข้าถึงข้อมูลสุขภาพอย่างสร้างสรรค์ต่อไป โดยมีวิธีการ ดังนี้

๑. สรรหานักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๕ - มัธยมศึกษาปีที่ ๒ (เยาวชนนักอ่าน)
๒. ฝึกฝนจนสามารถเป็น “เยาวชนนักอ่าน” อ่านหนังสือให้เด็กเล็กฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. ค้นหาที่ตั้งของบ้านที่มีเด็กปฐมวัย (สมาชิก)
๔. จัดกลุ่มสมาชิกในละแวกบ้านเดียวกัน กลุ่มละ ๔-๕ คน
๕. เยาวชนฯ ทุกคนในโครงการ มีสมาชิกของตัวเอง ๒ กลุ่ม (๘-๑๐ คน) เพื่อไปอ่านหนังสือให้พี่รายคน
๖. เยาวชนฯ ทำหน้าที่อ่านหนังสือให้สมาชิกฟังทุกวัน โดยสลับกลุ่มกันแต่ละวัน
๗. เยาวชนฯ ทำหน้าที่อ่านให้ฟังและจดบันทึก พร้อมกันนั้นให้ผู้ปกครองของสมาชิกลงนามรับรอง
๘. โครงการฯ ทำการเก็บสถิติการฟัง ประเมินความก้าวหน้าของสมาชิกและการอ่านของเยาวชน
๙. โครงการฯ ดำเนินการจัดหาหนังสือที่เหมาะสมต่อความก้าวหน้าและพัฒนาของสมาชิก
๑๐. โครงการฯ ช่วยส่งเสริม สนับสนุนและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการ ให้แก่เยาวชน
๑๑. โครงการฯ ติดตามพัฒนาการของสมาชิกแต่ละ เพื่อจัดเตรียมหนังสือสำหรับมอบให้
๑๒. โครงการฯ ทำหน้าที่ผลักดันให้เกิดการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพให้สมาชิกฟัง จนครบ ๑,๐๐๐ รอบให้เร็วที่สุดเท่าที่ทุกฝ่ายจะทำได้
๑๓. โครงการฯ ทำหน้าที่สื่อสารถึงประโยชน์ของการอ่านเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกระดับ ตั้งแต่ปัจเจก ครอบครัวจนถึงชุมชน

ระยะปฐมวัย (๐-๖ ปี) เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต พัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ และสติปัญญา เจริญเติบโตมากที่สุดในช่วงนี้ พัฒนาการหรือประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับช่วงนี้จะส่งอิทธิพลต่อชีวิตตลอดถึงวาระสุดท้าย การพัฒนารากฐานความสนใจทางการอ่านก็เกิดขึ้นหรือไม่บังเกิดในช่วงชีวิตนี้เช่นเดียวกัน ซึ่งรายงานการวิจัยทุกชิ้นล้วนระบุว่า การปลูกฝังการอ่านที่มีประสิทธิภาพที่สุดจะเกิดขึ้นได้ในระยะนี้ โดยใช้ “หนังสือภาพ” อ่านให้เด็กฟัง สร้างความคุ้นเคยกับหนังสือ และภาพประกอบที่เล่าเรื่องให้เด็กเข้าใจได้ ส่งผลให้เด็กมีระยะความสนใจหรือสมาธิยาวขึ้น สร้างความรู้สึกให้เกิดแก่เด็กว่า หนังสือเป็นตัวแทนของความสนุกสนาน เป็นความรื่นรมย์ เด็กที่ได้รับประสบการณ์การ “อ่านให้ฟัง” มากเพียงพอ จึงกลายเป็นผู้หลงใหลในหนังสือและสิ่งพิมพ์ สนใจอ่านหนังสือ ความสนใจในสื่ออื่นๆลดลง และมีความสามารถ “อ่านออก-เขียนได้” อย่างรวดเร็วเมื่อเริ่มเข้าสู่การเรียนรู้ในขั้นสัญลักษณ์ ทักษะการอ่านเพิ่มพูน กลายเป็นนักอ่านประสิทธิภาพสูง สนใจค้นคว้าหาความรู้จากการอ่าน เด็กที่ได้รับการปลูกฝังพื้นฐานการอ่านอย่างแข็งแกร่งทุกคน จึงประสบความสำเร็จในการเรียนตามระบบสะสมความรู้จากการอ่านไว้ในตัวจนความมั่นคง สามารถแยกแยะความผิดถูกชั่วดีได้ รู้เท่าทันข้อมูลต่างๆได้ ทั้งเลือกเสพสื่อที่เหมาะสมได้ด้วยตนเอง

เมื่อ “การฟัง” พัฒนามาสู่ “การอ่าน” ได้ด้วยตนเองแล้ว ประสบการณ์ที่สั่งสมมาจะกลายเป็นแรงขับให้เกิดความอยากอ่านเอง และขับให้เป็นบุคคลสนใจใฝ่รู้ ชื่นชอบการค้นคว้าค้นหาคำตอบอันจะส่งผลโดยตรงต่อการดำเนินชีวิตและสุขภาพ อีกทั้งยังมีคลังคำศัพท์อีกในปริมาณมหาศาลที่สั่งสมไว้จากการฟัง ซึ่งมีมากพอที่จะถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้ได้ ไม่ว่าจะเกิดความผิดปกติใดๆ ต่อร่างกายหรือจิตใจ

การปลูกฝังการอ่านในเด็กปฐมวัย จึงเกิดผลคุ้มค่ามากกว่าเด็กกลุ่มอื่น หากแต่ผู้ดำเนินงานจะต้องมีเครื่องมือที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และดำเนินงานต่อเนื่องจนสามารถพยากรณ์ความก้าวหน้าของเด็กได้

ผลที่เด็กได้รับจึงไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะด้านความสำเร็จในทางการศึกษา หากแต่ทำให้พร้อมที่จะมีชีวิตที่ดีกว่าผู้ที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้หรือทักษะการอ่านต่ำกว่า มีสุขภาพที่ดีกว่า ทั้งการเลือกใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง สามารถสร้างประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติได้

อนึ่ง การตั้งเป้าหมายให้เยาวชนทำหน้าที่านักอ่านนั้น เป็นแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางบวกให้มีบทบาทในชุมชน เมื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องและเกิดความเปลี่ยนแปลงในหมู่เด็กสมาชิกฯ พวกเขาย่อมได้รับการยอมรับจากชุมชน เกิดวินัยในตนเอง ส่งเสริมการสร้างบุคลิกภาพ เป็นที่รักของเด็กสมาชิก ลดการรวมกลุ่มกับเพื่อนแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมหลังเลิกเรียน นอกจากนั้น การอ่านหนังสือให้เด็กสมาชิกฟังเป็นประจำเป็นการเสริมสร้างทักษะการอ่านขั้นพื้นฐาน ที่นอกจากจะนำไปสู่ความสนใจในการอ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลินแล้ว สมาคมฯ

พบว่าเมื่อพวกเขามีทักษะการอ่านหนังสือที่ดีขึ้น (อ่านหนังสือได้คล่องยิ่งขึ้น อ่านได้เร็วขึ้น) ส่งผลให้การเรียนดีขึ้น ได้คะแนนจากการสอบสูงขึ้น ในขณะเดียวกันผู้นำชุมชนพบว่าเยาวชนนักอ่านส่วนใหญ่กลายเป็นคนฉลาดฉลาด มีความมั่นใจในตนเอง ไม่เขินอายเมื่อต้องพูดคุยโต้ตอบเกี่ยวกับกิจกรรมที่ตนเองเกี่ยวข้อง หรือนำเสนอความเห็นในการประชุมของชุมชน และหลายคนกลายเป็นผู้นำกลุ่มในชั้นเรียน

๑. กลวิธีการทำงาน

การอ่านหนังสือให้เด็กฟังนั้น จะเกิดผลเชิงบวกมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย ๓ ประการ กล่าวคือ

๑. ปริมาณการอ่านให้ฟัง
๒. ความถี่ในการอ่านให้ฟัง และ
๓. ความสม่ำเสมอ/ต่อเนื่องของกิจกรรม

ดังนั้นโครงการฯจึงมุ่งไปสู่การบรรลุผลของการ “อ่านให้ฟัง” ด้วยแนวทางดังนี้

(๑). ดำเนินงานร่วมกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ที่มีความพร้อม อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสถานศึกษาเพื่อพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน

(๒). สร้าง “เยาวชนนักอ่านหนังสือเพื่ออ่านให้เด็กฟัง” ให้เกิดขึ้นในชุมชนเป้าหมาย โดยมุ่งใช้ประโยชน์จากเยาวชน ดำเนินการอบรมพัฒนาเทคนิควิธีการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง วิธีการถือ การจับและการเปิดหน้าหนังสือ วิธีการสื่อสารก่อนการอ่าน การวิเคราะห์คัดเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน แต่ละวัย และการจัดเอกสารบันทึก ประเมินความก้าวหน้าของเด็กปฐมวัยที่เป็นสมาชิก

(๓). กำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำการ “อ่านให้ฟัง” ที่จำเพาะเจาะจงตลอดการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อให้เด็กสมาชิกกลุ่มเป้าหมายทุกคนได้เรียนรู้และสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาและการใช้หนังสือ อันเป็นการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ด้วยการอ่านที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านออกเขียนได้ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) กำหนดขึ้น

(๔). กำกับดูแลและสนับสนุนให้กิจกรรม “อ่านหนังสือให้ฟัง” เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง และมีปริมาณการอ่านที่มากพอตามที่กำหนด

๒. การดำเนินงาน

ก. บริบทชุมชนเป้าหมาย / สภาพเงื่อนไข

ตำบลหนองกุงธารา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เป็นชุมชนขนาดกลาง ๑๑ ชุมชน ๑๖ หมู่บ้าน ประชากรประมาณ ๙,๓๐๐ คน โรงเรียนประถมศึกษา ๕ โรงเรียนขยายโอกาส ๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา ๑ โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็ก ๒ ศูนย์ มีเด็กปฐมวัยเข้ารับบริการทางการศึกษา จำนวน ๑๖๑ คน โดยที่เด็กส่วนใหญ่ ผู้ปกครองส่งเข้าสถานศึกษาในตัวอำเภอภูเวียง เนื่องจากขาดความเชื่อมั่นในสถานศึกษาของท้องถิ่น โดยที่เด็กส่วนใหญ่ ผู้ปกครองส่งเข้าสถานศึกษาในตัวอำเภอภูเวียง เนื่องจากขาดความเชื่อมั่นในสถานศึกษาของท้องถิ่น

ตำบลหนองกุงธาราประสบปัญหาด้านเด็กและเยาวชนไม่แตกต่างจากชุมชนอื่นๆ อาทิ การตั้งครรภ์ก่อนวัย ออกจากโรงเรียนกลางคัน ติดเกม ติดโทรศัพท์มือถือและติดการพนัน ต้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จับกลุ่มแสดงพฤติกรรมเสี่ยง ขาดทักษะการอ่าน การเขียนและพื้นฐานการคิดคำนวณ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำ จำนวนไม่น้อยไม่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาได้ จึงต้องเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ติดตามผู้ปกครองไปหางานรับจ้างทำ เกิดเป็นวงจรประชารวยแรงงานเดินทางเข้าเมืองเพื่อหางานทำ สร้างครอบครัว มีลูก แล้วส่งเด็กกลับไปให้ผู้สูงวัยเลี้ยงดู และกลับเข้าเมืองเมื่อโตขึ้นอีกครั้ง และผลการดูแลสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ

อย่างไรก็ตาม ตำบลหนองกุงธารา มีภาครัฐในท้องถิ่นที่เข้มแข็ง โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพมีบทบาทในการพัฒนาสุขภาพเด็กและเยาวชนที่โดดเด่น ประสานความร่วมมือทางด้านสุขภาพกับองค์กรบริหารส่วนตำบล วัดและหน่วยงานภาคการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งอาสาสมัครสาธารณสุขส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกชุมชน

ข. กระบวนการดำเนินงานของโครงการ

๑. ประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการ ในเบื้องต้น คณะทำงานได้เข้าไปทำความเข้าใจและประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ด้านการพัฒนาเด็กแก่บรรดาผู้ปกครองและแกนนำในชุมชน ได้แก่ ผู้นำฝ่ายปกครอง (ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วย) อาสาสมัครสาธารณสุข ครูพี่เลี้ยงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สมาชิก อบต. และผู้อาวุโสในชุมชน ในรูปของการจัดประชุมพบปะกันภายในชุมชน จัดกิจกรรมการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นรายบุคคล และเป็นรายกลุ่ม พร้อมคำอธิบายถึงคุณค่าและผลที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตัวเด็กเล็กซึ่งเป็นผู้ฟัง กับเยาวชนนักอ่าน รวมทั้งประชาสัมพันธ์รับเด็กปฐมวัยเข้าเป็นสมาชิกโครงการ

โดยเฉพาะแกนนำ อสม. โครงการฯ ได้ให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นกลไกหลัก ซึ่งรพ.สต.หนองกุงธนสาร ในฐานะหน่วยงานที่ปรึกษาและกำกับดูแล ได้มอบหมายให้แกนนำ อสม.ประจำหมู่บ้านทำหน้าที่พี่เลี้ยง เพื่อติดตาม เยี่ยมเยียน ให้กำลังใจ สนับสนุนแก้ปัญหา ประสานงานและกระตุ้นผู้ปกครองเด็ก รวมทั้งช่วยประเมินความก้าวหน้าของเยาวชนนักอ่านและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เป็นสมาชิก ให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยกำหนดไว้ที่หมู่บ้านละ ๑ คน

๒. การสรรหานักอ่าน - การคัดเลือก อบรม; เทคนิคการใช้หนังสืออ่านให้ฟัง

คณะทำงานได้ร่วมมือกับ ผู้นำท้องถิ่น
อสม. และผู้แทนหน่วยงานรัฐในพื้นที่ อาทิ
รพ.สต.หนองกงจนสาร และสถานศึกษา เพื่อ
สรรหาเยาวชนที่จะเข้ามาเป็นผู้อ่านหนังสือ
ให้เด็กฟังอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอย่าง
น้อย ๓ เดือน

คณะทำงานได้ทดสอบโดยการเปิด
โอกาสให้เยาวชนที่มีความสนใจโครงการนี้
เข้ามาอ่านหนังสือให้ฟังต่อหน้าคณะทำงานที่
ทำหน้าที่คัดเลือก โครงการได้ดำเนินการรับ
สมัครนักอ่านร่วมกับ อาสาสมัครสาธารณสุข
และบุคลากรของ รพ.สต.หนองกงจนสาร ใน
เดือนมีนาคม โดยประกาศรับสมัครผ่าน
ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย และอาสาสมัครสาธารณสุข
รับเยาวชนที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ -
มัธยมศึกษาปีที่ ๒ ผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชน
เป้าหมาย เพื่อรับการคัดเลือกในหลักเกณฑ์
ดังนี้

๑. มีทักษะการอ่านที่ดี อ่านคล่อง
อ่านออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้อง

๒. มีน้ำเสียงดี มีพลังในน้ำเสียง อ่าน
ชัดถ้อยชัดคำ มีจังหวะ

๓. มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับงาน
อ่อนโยน สามารถสื่อสารกับเด็กเล็กได้

๔. ประสงค์จะทำงานด้วยตนเอง
ต้องการรายได้ ไม่มีผู้ใดบังคับ

คณะทำงาน ร่วมกันฝึกและสอนการ
อ่านหนังสือให้ จัดระบบเอกสารประกอบการ
ทำงาน และทำการรับสมัครเด็กเข้าเป็น
สมาชิกโครงการตามสัดส่วนจำนวนนักอ่าน
๑:๘ คน โดยเยาวชนนักอ่าน จะได้รับ
ค่าตอบแทนในอัตรา ๔๐ บาทต่อวันตาม
บันทึกการทำงาน เป็นไปอัตราที่เหมาะสม
ต่อสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ สามารถสร้าง
แรงจูงใจให้เยาวชนปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเนื่อง
และไม่สูงจนเกิดผลลบ จนชุมชนมองว่า
เยาวชนมุ่งหารายได้ มากกว่าการเพื่อ
ช่วยเหลือผู้อื่น นอกจากนั้น อัตราที่เหมาะสม
ยังอาจช่วยให้อัศวัยที่เกี่วข้องดำเนินการได้
เองในอนาคต ไม่เกิดภาระทางงบประมาณ

ผลปรากฏว่า ในเบื้องต้นมีเยาวชนและผู้ปกครองแสดงความสนใจ เข้ามาสมัครและผ่านการคัดเลือกให้ทำหน้าที่เป็นเยาวชนนักอ่านจาก ๖ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองบอน บ้านนาเพียง บ้านหัน บ้านโคกสทธรณ์ บ้านโนนสวรรค์ และบ้านหนองกง (เฉพาะหมู่ ๑ หมู่ ๒ และหมู่ ๑๖) จากพื้นที่ทั้งหมด ๑๖ หมู่บ้าน แต่ภายหลังเกิดปัญหาความไม่พร้อมในกลุ่มเยาวชนนักอ่าน และไม่สามารถหาคนใหม่ จึงมีการเปลี่ยนแปลง ยกเลิกพื้นที่บ้านหนองบอน เหลือเพียง ๕ หมู่บ้าน

สรุปว่าเมื่อครบกำหนดเสร็จสิ้นโครงการ มีเยาวชนนักอ่านหรือนักปฏิบัติการ “อ่านหนังสือให้เด็กฟัง” จำนวน ๒๑ คนจาก ๕ หมู่บ้าน โดยแบ่งเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา ๑๕ คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ๕ คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๑ คน และเกือบทั้งหมดเป็นนักเรียนหญิง โดยมีนักเรียนชายเพียง ๑ คนเท่านั้น

นอกจากนี้ มีเยาวชนนักอ่านที่มีอายุน้อยที่สุดอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑ คน และมีเยาวชนนักอ่านที่อายุมากที่สุดอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๑ คน ซึ่งทั้งคู่เป็นพี่น้องกัน

๓. อบรมเทคนิคการปฏิบัติงานให้แก่เยาวชนนักอ่าน

การอบรมเทคนิคการทำงาน “อ่านให้ฟัง” จัดขึ้นทันทีหลังจากผู้สมัครผ่านการคัดเลือก และจัดเป็นกลุ่มเล็กๆ ในแต่ละหมู่บ้าน หลายครั้งตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน โดยเน้นการฝึกอ่านให้ฟังอย่างเป็นธรรมชาติในเบื้องต้น เพื่อให้ผู้ฟังได้รับอารมณ์จากหนังสือ เกิดความซาบซึ้งต่อภาษาและเรื่องราว อันจะนำไปความสนใจสมาธิ และการซึมซับภาษา นักอ่านแต่ละคนมีความต้องการความช่วยเหลือแตกต่างกันตามพื้นฐานทักษะการอ่าน และบุคลิกภาพ ทั้งนี้คณะทำงานได้ติดตามสังเกตการปฏิบัติงานจริงในการอ่านหนังสือให้สมาชิกฟังตามบ้าน ที่ละบ้าน ที่ละคน แล้วสะท้อนจุดเด่นและข้อปรับปรุงต่อนักอ่านในการประชุมกลุ่มพื้นที่หมู่บ้าน

อนึ่ง การอ่านหนังสือให้เด็กแต่ละคนฟัง ก็มีสิ่งที่คุณอ่านจะต้องได้รับคำแนะนำแตกต่างกัน ทั้งการเลือกใช้หนังสือ จำนวนหนังสือที่ใช้ในการอ่านแต่ละครั้ง ความเร็วช้าในการอ่านให้เด็กฟังที่อาจจะต้องแตกต่างกันไปตามระดับพัฒนาการ ดังนั้นคณะทำงานจึงใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเดินตามนักอ่านไปบ้านเด็กสมาชิกโครงการฯ เพื่อช่วยเหลือนักอ่านให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพให้มากที่สุด

หลักการและแนวคิดในการดำเนินงาน

ก่อนที่เยาวชนนักอ่านที่ผ่านการคัดเลือกจะเข้าไปหาสมาชิกเพื่อทำหน้าที่ “อ่านหนังสือให้น้องฟัง” ทางโครงการได้จัดการอบรมฝึกทักษะการอ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นเวลา ๑ วัน พร้อมทั้งให้ความรู้เรื่องกิจกรรมกระตุ้นความสนใจในการอ่าน ความรู้ในเรื่องพัฒนาการเด็ก และประโยชน์ของการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เยาวชนนักอ่านทุกคนจึงได้รับการฝึกฝนเพื่อเตรียมตัวอ่านหนังสือให้น้องฟัง อย่างน้อยคนละ ๓ รอบ

นอกจากนี้ ยังมีการสอนให้เยาวชนใช้แบบบันทึกเพื่อเก็บข้อมูลการอ่านและการฟังของตนเองและของสมาชิกที่อยู่ในความรับผิดชอบ (โปรดดูเอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน และแบบบันทึกที่แนบท้ายรายงาน) โดยมีการบันทึกรายละเอียดในการเข้าไปพบปะน้องและอ่านหนังสือให้น้องฟัง พร้อมกับลายมือชื่อของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ให้ไว้เพื่อรับรองว่าเยาวชนนักอ่านได้เข้าไปอ่านหนังสือให้น้องฟังจริง

ส่วนสมาชิกซึ่งเป็นเด็กปฐมวัย ในเบื้องต้น คณะทำงานได้มอบหมายให้เยาวชนนักอ่านเป็นฝ่ายคัดเลือก เนื่องจากต้องให้เอื้อต่อความสัมพันธ์ระหว่างกัน และความสะดวกในการเดินทางเข้าไปหาน้องในแต่ละวัน ซึ่งสำหรับพื้นที่ตำบลหนองกุ้งธนสาร พบว่ามีเด็กปฐมวัยที่เป็นวัยก่อนเรียนจำนวนมากกว่าเด็กขวบปีแรก ซึ่งวัยขวบปีแรก ถือว่าเป็นวัยที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการสร้างกระบวนการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการอ่าน

อย่างไรก็ดี สำหรับเด็กปฐมวัยที่มักอยู่ชั้นอนุบาลหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน เมื่อได้รับฟังที่เยาวชนเข้าไปอ่านหนังสือให้ฟังแล้ว ก็ย่อมจะได้รับประโยชน์ในแง่ที่ได้รับความรู้สึที่ดีต่อหนังสือ เกิดความคุ้นเคยกับกระบวนการเรียนรู้ที่จะต้องได้สัมผัสเมื่อเข้าสู่รั้วโรงเรียนในชั้นอนุบาลที่สูงขึ้นหรือชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๔. จัดทำแผนการพัฒนาการอ่าน รายบุคคลสำหรับเด็กปฐมวัย

นอกจากกระบวนการในข้อ ๑.-๓. ที่กล่าวมาแล้ว โครงการได้จัดชุดหนังสือสำหรับอ่านให้สมาชิกฟัง ชุดละ ๕ เล่ม (พร้อมกระเป๋าผ้า) เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และพัฒนาการด้านภาษา การคัดเลือกหนังสือสำหรับเยาวชนนักอ่านเพื่อนำไปอ่านให้เด็กสมาชิกฟัง เป็นขั้นตอนที่โครงการตระหนักดีจากประสบการณ์ที่ผ่านมาว่า การเลือกหนังสือที่ดี และ ตรงตามประสบการณ์และความชื่นชอบ เป็นหนทางหนึ่งในการรับประกันความสำเร็จในการ “อ่านให้ฟัง” เพื่อให้เด็กมีความสนใจจดจ่อ กับหนังสือ และมีการเพิ่มปริมาณหรือปรับเปลี่ยนหนังสือตามความสนใจของเด็กปฐมวัยในทุก ๑-๒ สัปดาห์ เมื่อสมาชิกที่เป็นเด็กปฐมวัยได้ผ่านกระบวนการฟังมาแล้วระยะหนึ่ง เยาวชนนักอ่านที่ถูกฝึกให้สังเกตพฤติกรรมของน้องสมาชิกที่มีต่อหนังสือแล้ว เยาวชนจะทราบว่า ควรเปลี่ยนหรือเพิ่มหนังสือแบบใดให้แก่น้องสมาชิกเป็นเล่มต่อไป

สำหรับหนังสือที่ใช้ในโครงการนี้ ประกอบด้วยหนังสืออ่านประกอบภาพสำหรับเด็ก วัย ๐-๖ ขวบ ที่ผ่านการคัดสรรจากสมาคมไทสร้างสรรค์มาแล้วว่าเป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับการสร้างการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เป็นหนังสือที่ผ่านการออกแบบเนื้อหา มาอย่างพิถีพิถัน สามารถสื่อสารกับเด็กได้ดี มีภาพประกอบที่เข้ากันและสอดคล้องกับเรื่องราว ใช้ภาษาที่เหมาะสม เป็นเรื่องราวที่ ถูกใจเด็ก ทั้งนี้ เยาวชนนักอ่านสามารถช่วยเลือกเล่มที่ตนคิดเห็นว่าเหมาะสมกับน้องๆ สมาชิกในความรับผิดชอบของตนได้ด้วย พร้อมกับการฝึกความเข้าใจเพื่อให้เยาวชนนักอ่านได้จัดทำแฟ้มบันทึกการอ่านและบันทึกพัฒนาการของเด็กปฐมเป็นรายบุคคล เพื่อให้ เห็น าระดับ การ พัฒนา และ ความก้าวหน้าทางด้านภาษาและการอ่านของน้องสมาชิก

หลักการและแนวคิดในการดำเนินงาน

ตารางแสดงรายการตัวอย่างหนังสือที่ใช้ในโครงการเยาวชนสร้างนักอ่าน ต.หนองกุ้ง
รณสาร อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง
1	๕๐ เท่า	ซีวัน วิสาสะ
2	ก๊อก ก๊อก ขอค้างคืนหนึ่งนะ	ทัน โคอิตะ
3	คุณกัมปี้ไปเที่ยว	จอร์น เบอร์นิงแฮม
4	คุณเงาใจดี	ซีวัน วิสาสะ
5	คุณดาหนวดยาว	ซีวัน วิสาสะ
6	คุณฟองพินหลอ	ซีวัน วิสาสะ
7	เจ้าตัวเล็ก	โทมัส สเวนสัน
8	ต้นไม้ในสวน	ปรีดา ปัญญาจันทร์
9	ตัวเลขทำอะไร	ซีวัน วิสาสะ
10	น้องส้มโอกับพี่หลอดไฟ	ซีวัน วิสาสะ
11	น้องหมีขี้เป็นนะ	ซิเงโอะ วาตานาเบะ
12	น้องหมีแต่งตัว	ซิเงโอะ วาตานาเบะ
13	น้องหมีอมแมม	ซิเงโอะ วาตานาเบะ
14	น้องหมีเล่นกับพ่อ	ซิเงโอะ วาตานาเบะ
15	น้องหมีสร้างบ้าน	ซิเงโอะ วาตานาเบะ
16	น้องหมีสวัสดีครับ	ซิเงโอะ วาตานาเบะ
17	น้องหมีสู้สู้	ซิเงโอะ วาตานาเบะ
18	น้องหมีหมาห่ม้า	ซิเงโอะ วาตานาเบะ
19	บ๊องแบ้ว	พรรณทิพย์ บริบูรณ์, ทวี ศิริธนชัย
20	บ้านใบไม้	คิโยชิ โซยะ
21	มดสิบตัว	ซีวัน วิสาสะ
22	มากินข้าวด้วยกันนะ	วชิราวรณ ทับเสื่อ
23	มาเล่นด้วยกันนะ	มารี ฮอลล์ เอทส์
24	แม่จำอยู่ไหน	กฤษณะ กาญจนภา

หลักการและแนวคิดในการดำเนินงาน

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง
25	รถชดชยกลาก	มิอรุระ ทาโร่
26	รถบรรทุก	มิอรุระ ทาโร่
27	รถยกยัดยัด	มิอรุระ ทาโร่
28	ลายของใคร	ระพีพรรณ พัฒนาเวช
29	ลูกเจี๊ยบ 5 ตัว	วชิราวรรณ ทับเสื่อ
30	ลูกแมวซื้อมันแกว	ชีวัน วิสาสะ
31	ลูกสัตว์น่ารัก	มาซายุกิ ยาบุอุจิ
32	ลูกสัตว์ไปกับแม่	อาซึชิ โคโมริ
33	เล่นในป่า	ปรีดา ปัญญาจันทร์
34	เล่นแปลงกาย	ระพีพรรณ พัฒนาเวช
35	เล่นริมน้ำ	ปรีดา ปัญญาจันทร์
36	ห้วผักกาดยักษ์	อเล็กเซ ตอลสตอย
37	อยู่นิ่งนิ่งนะ	นาคาวากิ ฮาสิเอะ
38	อาบน้ำด้วยกันนะ	วชิราวรรณ ทับเสื่อ
39	อีเล้งเค้งโค้ง	ชีวัน วิสาสะ
40	คุณฟองนักแปร่งพัน	ชีวัน วิสาสะ
41	ตด	จินตะ โซ
42	ขึ้นอย่างไรนะ	วชิราวรรณ ทับเสื่อ
43	ลงอย่างไรนะ	วชิราวรรณ ทับเสื่อ
44	งานแรกของมี้จัง	โยริโกะ ซุซุอิ
45	อี	ทาโร ดกมิ

๕. ผลจากการดำเนินงาน : ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การกำหนดให้เยาวชนนักอ่านทำการอ่านให้ฟังครั้งละ ๕ เล่ม/คน แยกอ่านให้ฟังเป็นรายคน เพื่อให้เด็กได้รับความสนใจเป็นกรณีพิเศษส่งผลเชิงบวกในทางจิตวิทยาให้เด็กเกิดความมั่นใจ เกิดความอึดอ้อม และมีความสุขจากการฟัง และการอ่านเริ่มเกิดผลต่อเด็กส่วนใหญ่เมื่อพบนักอ่านประมาณ ๕ ครั้งหรือได้ฟัง ๒๕ เล่มขึ้นไป โดยเยาวชนอ่านหนังสือตามรายการที่กำหนดไว้สำหรับเด็กแต่ละคน และให้ใช้ซ้ำจนกระทั่งเด็กคุ้นเคยสามารถโต้ตอบกับหนังสือและผู้อ่านได้คล่องแล้วจึงเพิ่มหรือเปลี่ยนเป็นหนังสือที่ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ

จากการสอบถามผู้ปกครองเด็ก และผู้ใหญ่ที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในชีวิตประจำวันสะท้อนให้เห็นว่าเด็กสมาชิกโครงการมีพฤติกรรมทางสังคมพัฒนาไปในทางบวก อาทิ การเล่นรุนแรงกับเพื่อนในกลุ่มเด็กที่ถูกระบุว่า “มีปัญหา” ลดลง และมีพฤติกรรมเหมาะสมตามวัยในเวลาต่อมา เด็กส่วนใหญ่สามารถพูดโต้ตอบกับผู้ใหญ่ได้ดีขึ้น และใช้คำศัพท์ที่ได้รับจากหนังสือในชีวิตประจำวัน ซึ่งสร้างความแปลกใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง (โดยเฉพาะผู้ปกครอง) ผู้ใหญ่ในบ้านเริ่มมีความสนใจในการอ่านและหนังสือให้บุตรหลานฟัง ปรารถนาให้ผู้ปกครองอ่านให้ฟัง ตาม

ถึงนักอ่านในกรณีที่ไม่สามารถไปอ่านหนังสือให้ฟังที่บ้านได้ตามปกติ (พบเห็นได้ในทุกหมู่บ้าน)

ความกระตือรือร้นของเด็กๆ กลายเป็นแรงกระตุ้นเสริมให้ผู้ปกครองให้ความสนใจกับกิจกรรมโครงการมากขึ้น และมีจำนวนไม่น้อยที่เริ่มอ่านหนังสือให้บุตรหลานฟัง (โดยใช้หนังสือที่โครงการมอบให้) อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองส่วนใหญ่ซึ่งเป็นตายาย มักมีปัญหาทางสายตาและขาดทักษะการอ่าน ทำให้รู้สึกว่า การอ่านเป็นความยากลำบาก และเมื่อเด็กได้รับหนังสือที่มีภาษาและเรื่องราวยากขึ้น ตัวหนังสือเล็กลง ข้อจำกัดนี้ยิ่งปรากฏเด่นชัด ดังนั้นความคาดหวังที่จะให้ผู้ปกครองเป็นกลไกหลักในการพัฒนาการอ่านของเด็กๆ จึงอาจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชนบท หรืออาจเกิดขึ้นได้ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น ดังนั้นการมีอยู่ของกลไกเสริม ทำให้การอ่านหนังสือให้เด็กฟังเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง จึงเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

แบ่งเป็น ๒ ประเด็นหลัก ได้แก่

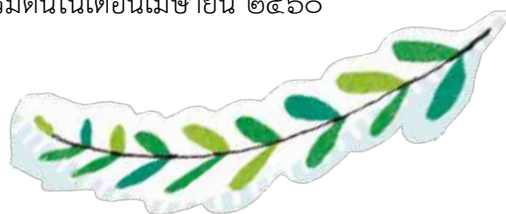
๑. สถิติการอ่านและการฟังที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ

จากผลการรวบรวมสถิติของเยาวชนนักอ่านและสมาชิกผู้รับฟัง คือเด็กปฐมวัย ในโครงการที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องมาทั้ง ๕ หมู่บ้าน สามารถสรุปให้เห็นในตารางข้อมูลด้านล่าง

ตารางสรุปข้อมูลการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง โดยเยาวชนนักอ่านในโครงการเยาวชนสร้างนักอ่าน ต.หนองกุงธาร อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น

ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนนักอ่าน (คน)	ช่วงเวลาในการอ่าน-ฟัง	ค่าเฉลี่ยจำนวนวันในการอ่าน-ฟัง	ค่าเฉลี่ยยอดสะสมการอ่าน-การฟัง (ครั้ง)
บ้านโคกสทกรณ	๒๑	๕	มี.ค.-ก.ย. ๖๐	๙๔.๗ วัน	๔๖๘.๙ ครั้ง
บ้านหนองกุง (หมู่ ๑, หมู่ ๒, หมู่ ๑๖)	๙	๒	เม.ย.-ก.ย. ๖๐	๕๗.๕ วัน	๓๒๕.๒ ครั้ง
บ้านหัน	๒๔	๖	มิ.ย.-ก.ย. ๖๐	๘๒.๑ วัน	๔๕๓.๙ ครั้ง
บ้านนาเพียง	๑๖	๔	มิ.ย.-ก.ย. ๖๐	๘๒.๘ วัน	๔๔๙.๕ ครั้ง
บ้านโนนสวรรค์	๑๓	๔	มี.ค.-ก.ย. ๖๐	๙๒.๕ วัน	๔๗๕.๓ ครั้ง
รวม	๘๓	๒๑			

จากข้อมูลในตาราง จะเห็นว่าทุกหมู่บ้านมีระยะเวลาดำเนินงานไม่ต่ำกว่า ๔ เดือน โดยที่เริ่มต้นไม่พร้อมกันทั้งหมด มี ๒ หมู่บ้านที่ดำเนินงานมาก่อนตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๐ คือ บ้านโนนสวรรค์ กับบ้านโคกสทกรณ ส่วนบ้านหันและบ้านนาเพียงเริ่มดำเนินงานหลังสุด ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๖๐ เป็นต้นมา และบ้านหนองกุง เริ่มต้นในเดือนเมษายน ๒๕๖๐

มีข้อสังเกตว่า แม้บ้านโคกสหกรณ์และบ้านโนนสวรรค์จะเริ่มดำเนินงานมาก่อน แต่ค่าเฉลี่ยของจำนวนวันที่อ่าน และยอดสะสมรอบการอ่านที่ได้ กลับมีค่าที่ใกล้เคียงกันกับบ้านหันและบ้านนาเพียงที่ดำเนินงานภายหลัง ซึ่งเมื่อดูรายละเอียดสถิติการอ่านในแต่ละเดือนแล้ว ในจำนวนเยาวชนนักอ่านที่ใกล้เคียงกันคือ ๔-๖ คน ชัดเจนว่าเยาวชนนักอ่านในบ้านหันและบ้านนาเพียงมีสถิติการอ่านที่ต่อเนื่อง สม่ำเสมอมากกว่าอย่างน่าสนใจ (โปรดดูสถิติการฟังและการอ่านของเยาวชนนักอ่านและสมาชิกในโครงการจากเอกสารแนบท้ายรายงาน)

สำหรับบ้านหนองกุง ที่มีค่าเฉลี่ยยอดสะสมน้อยที่สุดนั้น มีสาเหตุหลักมาจากการที่ไม่มีเยาวชนนักอ่านสมัครเข้าร่วมโครงการ และแม้จะมีในช่วงแรก แต่ปรากฏว่าได้เกิดปัญหาในระยะต่อมา ทำให้เยาวชนบางส่วนต้องทยอยกันยุติบทบาทและลาออกไป ซึ่งในที่สุดเหลือเพียง 2 คนที่มีความสัมพันธ์เป็นพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน และที่ยังคงทำหน้าที่อยู่ก็เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนจากบิดาที่มีบทบาทเป็นสมาชิก อบต. และ อสม. ของหมู่บ้าน ทั้งยังเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการอ่านอย่างยิ่ง

๒. ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ

ความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อเด็กปฐมวัย

๒.๑ เด็กมีระยะเวลาสมาธิยาวกว่าค่าเฉลี่ยตามมาตรฐานทางวิชาการที่ระบุว่า เด็กปฐมวัยทั่วไปมีความยาวสมาธิเฉลี่ย ๕ นาที แต่เด็กในโครงการร้อยละ ๘๐ สามารถฟังการอ่านหนังสือต่อเนื่องได้อย่างน้อย ๒๐ นาที

๒.๒ เด็กส่วนใหญ่จดจำภาษาในหนังสือได้ตั้งแต่ต้นจนจบอย่างน้อย ๓ เล่ม เมื่อผ่านการฟังสะสมประมาณ ๑๒๐ ครั้ง

๒.๓ เด็กทุกคนเข้าใจการทำงานของหนังสือกล่าวคือ รู้จักปกหน้า ปกหลัง จดจำชื่อผู้แต่ง ผู้วาดภาพประกอบ ผู้แปล และรู้ว่าหนังสือมีวิธีอ่านจากซ้ายไปขวาและจากบนล่าง

๒.๔ เด็กใช้คำศัพท์จากหนังสือในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นตามปริมาณการฟัง

๒.๕ เด็กสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมที่พบในหนังสือเข้ากับประสบการณ์ของตนเองได้

๒.๖ เด็กเชื่อมโยงสิ่งที่เหมือนกันหรือคล้ายกันในหนังสือ อาทิ ตัวละคร และ/หรือคำศัพท์ กับหนังสือเล่มใหม่ได้

๒.๗ เด็กสามารถเชื่อมคำหรือเดิมคำที่ผู้อ่านเว้นให้ได้

๒.๘ เด็กสามารถเล่าเรื่องที่เคยฟังบ่อยๆ จากหนังสือได้

๒.๙ เด็กจดจำชื่อตัวละคร ตัวเลข หรือคำศัพท์ รวมถึงลักษณะตัวอักษรที่เห็นจากหนังสือได้

๒.๑๐ เด็กสามารถฟังและเข้าใจเรื่องที่ไกลตัวและ/หรือมีความซับซ้อนได้มากขึ้นตามรอบการฟังสะสม

๒.๑๑ เด็กพูดคล่องขึ้น มีคำศัพท์มากขึ้น มีคำเชื่อมในประโยค สื่อความได้แม่นยำขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็กเล็ก ๙ คน ซึ่งมีเด็กๆ ที่เลี้ยงดูรวม ๑๑ คน ทั้งหมดให้ความเห็นว่า เด็กชอบและสนใจหนังสือที่พี่เยาวชนนักร้องอ่านนำมาอ่านให้ฟังที่บ้าน สามารถจดจำเรื่องราวในหนังสือได้ดี พูดตามได้ หรือแสดงความเข้าใจด้วยการตอบคำถามและพูดคุยกับพี่นักร้อง บางคนมีสมาธิขึ้นจนไม่ได้ให้ความสนใจโทรศัพท์มือถือ

“ก็ดีใจ ชอบจ่ะ เพราะเขาจะอ่านหนังสือได้ เขาอยากอ่าน อยากดูรูปภาพ ปกติไม่ค่อยสนใจหนังสือสักเท่าไร พอมาอ่านก็อยากอ่าน บางมือก็เล่น บางมือก็ฟัง...เล่มแรกที่ให้มา พี่น (เขา) มัก (ชอบ) แต่อีเล่มนี้คงได้จ่ะ”

(นางสุบิน เขาเขียว อายุ ๔๑ ปี ผู้ปกครองของ น้ำเพชร-ด.ญ.กัญญารัตน์ ดรพิณ วัย ๔ ปี ๙ เดือน-บ้านหนองกุ้ง)

สุบิน เขาเขียว

หมายเหตุ -- น้ำเพชรเป็นเด็กไม่ค่อยพูด และยังไม่พูดชัด ภาษาชาวบ้านเรียก “ลิ้นแข็ง” ตามปกติไม่คุ้นกับคนแปลกหน้า แต่เธอจะสนใจกิจกรรมการฟังพี่อ่านและให้ความสนทนากับพี่เยาวชนนักร้องอ่านของเธอมาก คือ พี่บิกับพี่แพม สองพี่น้องที่สลับกันมาอ่านหนังสือให้ฟัง

“เท่าที่สังเกตดู เวลาพี่มา ดิใจหลาย ฮ้องไล่ (ร้องเรียก) เอ็นไล่ (พูดด้วย) ‘พี่เฟินมาแล้วๆ’ ก็มานั่งอ่าน อ่านนำกัน (อ่านตามพี่)”

(นางคำบาง เจริญตัน อายุ ๕๓ ปี ยายของ โชกุน-ด.ช.อภิวัฒน์ แก้วบุญเรือง วัย ๑ ปี ๔ เดือน-บ้านโนนสวรรค์)

“ความจำดี อ่านให้ฟังทีเดียวก็น่าได้”

(นายบุญเสียง บุญแถม วัย ๖๔ ปี ผู้ปกครองของ หนูนา-ด.ญ.สุวันนา บุตรสิม,

(ริสา) ด.ญ.อารีสา สุดอุทธา และ การ์ตูน-ด.ช.ธรรมวัตร พิพัฒกุล - บ้านหนองกุ้ง)

ร่ำไพ บุญไตรย์

“เด็กปึกว่าแกจะว่าตามพี่ได้เลย เกิดความจดจำ เวลาไม่มีใครอ่าน แกจะเปิดภาพแล้วอ่านไปได้...แกรู้จักกับพี่ที่มาอ่าน เห็นพี่เข้ามา แกอยู่ข้างบนแกจะลงมา ‘ฟังนิทานๆ’ พี่อ่านอะไร แกอ่านได้หมดเลย

“พ่อแม่ของเขาชอบเพราะลูกเขาเก่ง คนตัวใหญ่ (ลูกคนโต) แต่ก่อนอ่านไม่ได้ พอมีพี่เขาอ่านให้ฟัง แกบอก “แม่ หนู อยากอ่านหนังสือได้” กระตุ้นอยากอ่าน อยากจะได้ รักการอ่านอยู่แล้ว แกจำได้หมด เวลาเขาเปิดสมุด ถ้าเห็นอะไร เว้าไปนำ (พูดตาม) เขาได้หมดเลย

“พี่คนไหนที่อ่านไม่ได้ ไม่มีทักษะการอ่าน เด็กจะไม่สนใจ จะเดินหนีเลย ไม่ฟัง แต่ถ้าพี่คนไหนมีทักษะในการอ่าน เด็กจะนั่งฟังพี่เขาจนจบเลยละ แล้วจะสนใจถามว่าตัวนี้ตัวอะไร”

(นางร่ำไพ บุญไตรย์ อายุ ๕๐ ปี ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านนาเพียง เป็นยายของ ด.ช. ภูณตล ขาวสร้อย (น้อง) และหลานเล็กๆ ในครอบครัว อีก ๓ คน)

กัญญา พาโคตร

“คิดว่าลูกสนใจเพราะ พออ่านให้ฟังเขาจะเอาหนังสือมาอ่าน เล่นเป็นพี่เจน พี่พร นี่เข้าศูนย์เด็กแล้วทั้งคู่ จำเรื่องได้เกือบหมดแล้ว”

(กัญญา พาโคตร วัย ๒๕ ปี มารดาของจ๊ะจ๋า-ด.ญ.ศรัญญา พาโคตร วัย ๔ ขวบ และไอโพน-ด.ช.อัศวินทร์ สาริบุตร วัย ๒ ขวบ-บ้านโคกสหกรณ์)

“น้องเล็กสุดสองขวบกว่าๆ น้องรู้เรื่องดี น้องเริ่มจำได้แล้วค่ะ พอเวลาไปอ่านน้องเขาอ่านตาม ว่าตาม เรื่องเล่นในป่า”

(เด็กหญิงจิราภา กมลจิตต์-เจน วัย ๑๒ ปี เยาวชนนักอ่านบ้านโคกสหกรณ์)

“น้องชอบดูหนังสือการ์ตูนมากขึ้น น้องไม่เล่นโทรศัพท์ แต่ก่อนน้องชอบเล่น แต่เดี๋ยวนี้น้องไม่ค่อยเล่นโทรศัพท์แล้ว”

(เด็กหญิงปริญญา สายกลาง (เล็ก) อายุ ๑๓ ปี - บ้านนาเพียง)

ความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อเยาวชนนักอ่าน

จากการสัมภาษณ์ตัวเยาวชนนักอ่าน ๑๒ คน จาก ๕ หมู่บ้าน สะท้อนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ต่อตนเองทั้งทางสุขภาพกายใจ สติปัญญา ทักษะชีวิต และส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในชุมชน ดังนี้

๑. เกิดความตื่นตัว เห็นคุณค่าในตนเอง ภูมิใจในบทบาทของตนเอง ตระหนักและมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่

“รู้สึกว่ำน้องรักตัวเอง ตัวเองมีความสำคัญมากขึ้น”

(เด็กชายอภิสิทธิ์ ชารี (แซน) อายุ ๑๒ ปี-บ้านหัน)

“น้องอ่านตาม เราก็อ่านได้ก็รู้จักอ่านนิทานตามพี่ที่พาอ่าน”

(เด็กหญิงอำพร สมยุ้ย (พร) อายุ ๑๓ ปี-บ้านโคกสหกรณ์)

“ต้องขยัน ถ้าน้องไม่อยู่ ต้องไปอีก ถ้าบ่อยู่ก็เลิกไป เคยไปมากที่สุดสองสามรอบ กว่าเจอน้อง บางทีน้องก็ไปตลาด เราต้องไปเล่นอยู่ละนั้นก่อนแล้วค่อยมาอ่าน”

(เด็กหญิงศุภวรรณ สอนมัน (นุ่น) อายุ 13 ปี-บ้านหัน)

๒. กล้าแสดงออก มั่นใจในตัวเองมากขึ้น บางคนที่เคยขี้อายในครั้งแรกๆ พบว่าสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยการอ่านหนังสือให้น้องฟัง

“กล้าแสดงออกมากขึ้น เพราะไปอ่านให้ผู้ปกครองฟังด้วย ตอนแรกอายากาย ทุกวันนี้หายแล้ว”

(เด็กหญิงกรวรรณ พลสูงเนิน (แป้ง) อายุ ๑๑ ปี)

ความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อเยาวชนนักอ่าน

๓. ได้รับความรู้ การเรียนดีขึ้น มีความตั้งใจเรียนและขยันเรียนมากขึ้น

“ได้ความรู้เกี่ยวกับหนังสือเรื่องที่ย่าน”

(เด็กหญิงปิยะดา ผลธนะ (แพม) อายุ ๑๓ ปี-บ้านโนนสวรรค์)

“เรียนเก่งขึ้น เพราะการอ่านหนังสือ ทำให้ตั้งใจเรียนมากขึ้น”

(เด็กหญิงธณิสรา เริงสุข (เชอรี่) อายุ ๑๓ ปี)

“การเรียนก็ดีขึ้น แต่ก่อนหนูเล่นโทรศัพท์ แต่พอทำตรงนี้ก็ไม่ได้เล่นอีก มันก็ช่วยหนู ยาก็ช่วยบอกให้ไปอ่านนิทาน”

(เด็กหญิงอำพร สมยุยงค์ (พร) อายุ ๑๓ ปี-บ้านโคกสอกรรม)

“การเรียนก็ดีขึ้น จากเดิมไม่ค่อยขยันอ่านหนังสือ ได้ฝึกอ่าน”

(เด็กหญิงจิราภา กมลจิตต์ (เจน) อายุ ๑๒ ปี-บ้านโคกสอกรรม)

๔. เกิดแรงบันดาลใจมุ่งวางแผนสู่อนาคต

“ได้แรงบันดาลใจ เฮ็ดให้เฮาอยากมีอนาคต ถ้าเฮาบ่ตั้งใจเฮ็ดหยัง เฮาก็ลืบได้ เฮาก็ลืเลียงแม่บ่ได้”

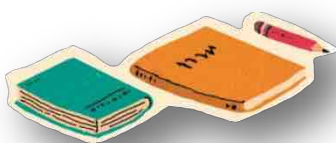
(เด็กหญิงธัญวรัตน์ วงษ์เศวตมนตรี (แพม) อายุ ๑๒ ปี-บ้านหัน)

“ได้ความทะเยอทะยานเกิดขึ้นมา รู้สึกว่าถ้าตอนนี้เราทำได้ดีตอนหน้าเราก็จะมีอนาคตที่ดี”

(เด็กหญิงธัญลักษณ์ วงษ์เศวตมนตรี (ป๊อบ) อายุ ๑๒ ปี-บ้านหัน)

“ลุงฉี (ธีรพงศ์-ผู้อำนวยการสมาคมไทสร้างสรรค์) เปิดให้ดูว่านักอ่านแต่ละคนได้เป็นหยัง ก็เลยคิดว่าอยากให้เจ้าของเป็นจิ้งจัน (แบบนั้น) อยากเป็นพยาบาลค่ะ”

(เด็กหญิงศุภวรรณ สอนมัน (นุ่น) อายุ ๑๓ ปี-บ้านหัน)

ความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อเยาวชนนักอ่าน

๕. รักการอ่านมากขึ้น เข้าห้องสมุด ทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น

“รักการอ่าน ชอบไปห้องสมุด ไปทุกวันเพราะครูคัดเลือกหนังสือกับเพื่อนให้เป็นบรรณารักษ์ ให้บริการยืม-คืน และสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตช่วงพักเที่ยง”

(เด็กหญิงประภัสสร จันทนมูลตรี (แพม) อายุ ๑๐ ปี-บ้านหนองกุง หมู่ ๑๖)

“ปกติชอบคณิต ไม่เก่งภาษาไทย แต่งกลอนยังไม่เป็น แต่ชอบการอ่าน กิจกรรมนี้ทำให้ชอบการอ่านมากขึ้น”

(เด็กหญิงธัญลักษณ์ วงษ์เศวตมนตรี (ปิ๊ป) อายุ ๑๑ ปี-บ้านหัน)

๖. รักเด็ก และเข้าใจเด็กมากขึ้น

“ได้รู้จักเด็กมากขึ้นว่าเด็กเป็นยังไง...ชอบค่ะ เพราะได้รู้ว่าเด็กคนไหนเป็นยังไง ได้คุยกับผู้ปกครองเรื่องของน้องบ้าง บางทีก็ถามว่าน้องเป็นอะไร ยังไง รู้สึกว่าน้องเริ่มติดเรา เวลานั้นไม่เจอน้องจะถามหา”

(เด็กหญิงปิยะดา ผลธนะ (แพม) อายุ ๑๓ ปี-บ้านโนนสวรรค์)

“ทำให้เรามีความสัมพันธ์เกี่ยวกับน้อง กับครอบครัวของน้อง...เห็นพี่บิวไกลๆ น้องก็เรียก บางวันน้องอยากตามกลับมาบ้านด้วย”

(นางสาวชรัลธร จันทนมูลตรี (บิว) อายุ ๑๘ ปี-บ้านหนองกุง หมู่ ๑๖)

ความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อเยาวชนนักอ่าน

๗. ได้สมาธิเพิ่มขึ้น และเพิ่มสมรรถนะให้สมองของตนเอง

“การอ่านทำให้เรามีสมาธิมากขึ้น อ่านคล่อง และทำอะไรก็จะผ่านไปได้ง่ายๆ เพราะวิชาอื่นๆ ก็ต้องอ่านเหมือนกัน...หนูบอกเพื่อนที่โรงเรียนว่า ที่บ้านมีโครงการอ่านนิทานให้น้องฟัง ทำให้น้องได้รู้ อ่านหนังสือได้ง่าย ได้ไวกว่าเดิม ทีนี้ก็บอกเขาว่า อ่านนิทานจะทำให้สมรรถภาพและร่างกายเราดีขึ้น สมองของเราจะได้พัฒนาเร็วขึ้น เพื่อนก็อยากอ่าน”

(เด็กหญิงปริญญา สายกลาง (เล็ก) อายุ ๑๓ ปี—บ้านนาเพียง)

๘. ได้ฝึกการบริหารเวลา

“สนุกค่ะ ทำให้เราได้แบ่งเวลาได้ถูก ทำให้เราเก่งมากขึ้นในการอ่าน”

(นางสาวชรัลธร จันทนมูลตรี (บิว) อายุ ๑๘ ปี—บ้านหนองกุง หมู่ ๑๖)

๙. ได้ปลูกจิตสำนึกและฝึกฝนด้านคุณธรรม

“ทำให้มีความอดทน เพราะปกติเป็นคนหงุดหงิดง่าย เพราะน้องๆ มักจะซุกซน คนที่อายุน้อยที่สุดประมาณสามขวบ”

(ค.ญ.ธนัสภา เริงสุข อายุ ๑๓ ปี –บ้านหัน)

“ต้องซื้อสัตย์ ไม่โกหกกว่าอ่านเท่าไรแล้วไปเขียนบันทึกเอาเองเยอะๆ เป็นคำสอนจากลุงฉี (ธีรวงศ์-ผู้อำนวยการสมาคมไทสร้างสรรค์) และแม่แดง (วิชชุดา)”

(เด็กหญิงธัญวรัตน์ วงษ์เศวตมนตรี (แพม) อายุ ๑๑ ปี—บ้านหัน)

นายแสงจันทร์ หล้าอ่อน อายุ 56 ปี ผู้อำนวยการ รพ.สต.หนองกงจนสาร กล่าวว่า ตนเองได้มีโอกาสรับฟังแนวคิดและข้อมูลที่น่าสนใจจาก นายธีรพงศ์ ธนิษฐเวธน์ ผู้อำนวยการสมาคมไทสร้างสรรค์เมื่อหลายปีก่อน และเห็นด้วยกับแนวคิดการพัฒนาเด็กด้วยการอ่านของสมาคมฯ และตัวอย่างที่น่าสนใจอันเป็นผลสัมฤทธิ์จากพื้นที่อื่น กระทั่งได้มีโอกาสรับโครงการนี้เข้ามาดำเนินการในพื้นที่ตำบลหนองกงจนสาร และคาดหวังให้กลไกการทำงานของ อสม.จะได้ช่วยประสานงานให้เกิดผลสำเร็จ

อย่างไรก็ดี ผลที่ออกมาปรากฏว่าได้พบปัญหาในการดำเนินงานบางพื้นที่ที่สะท้อนถึงความไม่ร่วมมือกันระหว่างแกนนำชุมชน และความไม่ใส่ใจของผู้ปกครองเด็ก ทำให้กระบวนการดำเนินงานบางหมู่บ้านไม่เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่ตั้งไว้

“ผมว่าพื้นที่เราโชคดีที่เป็นตัวเลือก แต่ปัญหาเกิดในบางหมู่บ้าน ความร่วมมือในบางชุมชนแทนที่จะเวิร์ก น้องนักอ่านมาแป๊บเดียวก็หยุด เสียหาย บางครั้งผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้วย คงเป็นวัฒนธรรมของเขาที่ให้อิสระลูก ไม่สนใจด้านการเรียนเท่าไร”

โดยเฉพาะบ้านหนองกง ๔ หมู่ซึ่งเป็นพื้นที่โดยรอบ รพ.สต.หนองกงจนสาร กลับมีผลการดำเนินงานเรื่องจำนวนเยาวชนนักอ่านเหลือน้อยที่สุดเมื่อปิดโครงการ หลังจากที่ได้คัดเลือกเอาไว้ก่อนหน้านี้เกือบสิบคน

นายแสงจันทร์ หล้าอ่อน
ผู้อำนวยการ รพ.สต.หนองกงจนสาร

สำหรับความคาดหวังต่อ อสม.ที่ได้จัดวางตัวบุคคลให้ช่วยติดตาม ให้กำลังใจ สนับสนุน แก้ปัญหา ประสาน กระตุ้น ผู้ปกครอง และประเมินความก้าวหน้าของเยาวชนนักอ่านและพัฒนาการของเด็ก (สมาชิก) ให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องนั้น ยอมรับว่าไม่เป็นไปตามที่หวัง

“คิดว่าเป็นอย่างนั้น แต่จริงๆ มันไม่เป็นอย่างนั้น หนองกงไม่ดีเท่าที่ควร ความสนใจ และการให้ความร่วมมือน้อยไป เขาอาจมีงานเยอะ หรืออาจเลือกตัวคนผิด อสม.คิดว่าเขาน่าจะช่วยได้ ไปดูจริงๆ งานเขาเยอะ ความสนใจจุดนี้เลยน้อยไป”

ส่วนประเด็นความร่วมมือจากผู้ปกครองของครัวเรือนเยาวชนนักอ่านนั้น ก็ยังเป็นปัญหาที่น่าหนักใจเพราะมีความเกี่ยวข้อง กับปัญหาสังคมและวัฒนธรรมหลายเรื่อง เช่น การให้อิสระแก่ลูกหลานมากเกินไป ข้อจำกัดเรื่องเวลาในการประกอบอาชีพ ขณะที่สถานศึกษาในพื้นที่ก็เผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนร่วมกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำ พหุติกรรมเสี่ยงกับยาเสพติด ชู้สาว อุบัติเหตุจักรยานยนต์ เป็นต้น

“สภาพแวดล้อมชุมชนแต่ละหมู่บ้านเหมือนกันนะ คนอีสานเรียกเปิงบ้าน วัฒนธรรมหมู่บ้าน หนองกุงสีหมู่บ้าน เขามีความเชื่อส่วนหนึ่ง ‘โตขึ้นไม่เรียน ส่งลูกไปทำงานกรุงเทพ ได้ผู้ฝรั่ง’ นี่จุดนี้ น่าจะมีส่วน...อีกอย่างค่ามาลูกน่าจะอยู่ในบ้าน แต่หลัง ไม่ใช้ไปค้างบ้านอื่น ทำรายงาน เลี้ยงแบบตามใจมากไป... ในหนองกุง ครูแต่ละลูกไม่ได้เลย ไปค้างถึงโรงเรียน น่าเห็นใจครู “มีความเป็นเมืองมากขึ้น เมืองที่ผิด ข้าวปลาอาหารดี ใกล้เคียง แต่คำนิยมในการเลี้ยงดูลูกหลาน เป็นห่วงหนองกุง พ่อแม่ไม่ใช้งานเด็ก โตก็น่าจะทำ พอใช้ไป มันบ่ไปก็บ่ใช้ พ่อแม่ก็ทำเอง ผมซื้อรถผ่านทุกวัน นั่งล้อมวงหลังหนองทุกวันทั้งขนม ขวดเหล้าขวดเบียร์”

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากโครงการนี้กับบางหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านนาเพียง และบ้านหัน ซึ่งเยาวชนรักอ่าน มีผลการปฏิบัติหน้าที่ที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ความตั้งใจ เอาใจใส่ และทักษะการอ่านที่น่าพึงพอใจ ประกอบกับเสียงสะท้อนสนับสนุนจากผู้ปกครองและแกนนำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตนก็เห็นด้วยกับการที่จะส่งเสริมให้มีการพัฒนาแบบต่อยอดต่อไป โดยอาศัยพื้นที่เหล่านี้เป็นฐาน และค่อนข้างมั่นใจเรื่องการหางบประมาณมาใช้ในการดำเนินงานต่อไปได้

เสียงสะท้อนจากผู้นำชุมชน

นายชาคริต จันทนมูลตรี อายุ ๔๕ ปี
อสม. และสมาชิก อบต.บ้านหนองกุ้ง หมู่ ๑๖
เห็นด้วยกับแนวความคิดและกระบวนการ
ทำงานของโครงการตั้งแต่เริ่มต้น เพราะ
ส่วนตัวเห็นความสำคัญของการอ่านอยู่แล้ว
และได้ส่งเสริมลูกๆ ตลอดมา จึงได้พยายาม
ชี้แจงและชักชวนให้สมาชิกในหมู่บ้านเข้ามา
รับทราบและมีส่วนร่วมด้วยเมื่อมีโอกาส
เพราะชาวบ้านทั่วไปมักขาดความเข้าใจใน
เจตนารมณ์ของโครงการ ทั้งที่เป็นการทำงาน
ที่หวังให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

“ผมเข้าใจว่าชุมชนไหน ถ้าเด็กน้อย
อ่านหนังสือได้ งานมันไปหน้าปัดได้ ถ้าเด็ก
น้อยได้อ่านหนังสือ มันก็จะได้กระตือรือร้น
แบบผู้ใหญ่...เวลาประชุมหรือพูดไมโครโฟน
ผมว่าถ้ามีอีหยังมาลงบ้านเจ้าของ บ่ต้องให้
บอก พยายามเข้าไปเบิ่ง แต่ความเข้าใจของ
คนบ่เต็มร้อย ครั้นผู้อื่นเข้าไปหา เจ้าของคิด
ว่ายุ่งยาก ทั้งที่เพิ่มมาเพิ่มกับเฮ็ดใส่เพิ่ม เพิ่ม
มาก็เฮ็ดใส่ชุมชน เดียวนี้เด็กน้อยมันตกต่ำ
นะ”

ตนเข้าใจว่าคนทั่วไปชอบสิ่งที่ทำแล้ว
เห็นผลเร็ว และมองว่าเรื่องการส่งเสริมเด็ก
ด้วยการอ่านหนังสือให้ผลช้า ซึ่งในความเป็น
จริง ตนคิดว่าเห็นผลเร็วเช่นกัน เพราะทุก
วันนี้เกิดผลในทางบวกที่เป็นรูปธรรมกับ
ครอบครัวของตนเอง ทั้งลูกสาวคนที่สอบ
เรียนต่อด้านพยาบาลในระดับอุดมศึกษา และ
ลูกสาวที่เข้ามาเป็นเยาวชนนักอ่านใน
โครงการนี้ถึง ๒ คน

นายชาคริต จันทนมูลตรี
อสม. และสมาชิก อบต.บ้านหนองกุ้ง หมู่ ๑๖

“คนทุกมี้อมักเห็นผลทันตาเนาะ แต่ว่า
ครอบครัวผมก็เห็น ที่ลูกสาวคนใหญ่เข้า
มหาวิทยาลัยได้ก็เพราะผมให้ลูกอ่านหนังสือ
...”

ส่วนลูกสาวสองคนที่เข้ามาเป็น
เยาวชนนักอ่าน นอกจากได้เพิ่มพูนทักษะ
ส่วนตัวของพวกเขาแล้ว ในอีกแง่หนึ่ง ก็มี
พัฒนาการด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนบ้าน
ในทางที่ดีขึ้นด้วย

ความประทับใจของเขา คือ การที่เห็น
ลูกมีกิจกรรมดีๆ ทำและได้ยังประโยชน์แก่
เพื่อนบ้าน ดังนั้น เขาจึงอยากให้สมาคมฯ และ
องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และ รพ.สต.
หนองกุ้งธาราร่วมกันต่อยอดโครงการนี้ให้
ดำเนินต่อไป

“ผมไม่ได้หวังลูกที่ไปอ่านแล้วได้เงิน
ผมหวังลูกหลานที่ได้ฟังพ่อกับแม่มาแล้ว แล้วผม
ก็อยากได้หนังสือมาให้เขา ผมสืได้ไว้ว่า
เห็นไหม มันสือ่านได้ มันสืมัก (ชอบ)
หนังสือ”

๑. บรรดาผู้ปกครองของเด็กเล็กที่เป็นสมาชิกโครงการต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ขอให้ดำเนินโครงการนี้ต่อไป และขยายให้เต็มพื้นที่ตำบล เพราะได้เห็นผลดีที่เกิดจากกิจกรรม “อ่านหนังสือให้น้องฟัง” ซึ่งเกิดขึ้นกับลูกหลานของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

๒. หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ควรมีการประสานงานกันมากกว่านี้ เพื่อร่วมมือกันดำเนินโครงการที่เป็นประโยชน์ในลักษณะนี้ เพราะลำพังคนกลุ่มเดียว เช่น อสม. ไม่อาจจะทำสำเร็จได้ แต่ต้องร่วมมือร่วมใจกันกับฝ่ายปกครอง และฝ่ายองค์กรท้องถิ่นด้วย เพื่อให้เกิดการขยายกิจกรรมการทำงานให้เต็มพื้นที่ทั้งตำบล

๓. มีความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยคลาดเคลื่อน กลุ่มผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังหวังผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเขียนในเด็ก แต่ยังขาดความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการของเด็ก หรือการเตรียมความพร้อม ในขณะที่ผู้ปกครองเองไม่ได้มีส่วนสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หรือกระตุ้นความสนใจในการอ่านให้เด็กอย่างจริงจัง

ดังนั้น ในการเตรียมการเพื่อดำเนินโครงการนี้ในระยะต่อไป จึงควรสร้างความเข้าใจกับกลุ่มผู้ปกครองในพื้นที่ให้มากขึ้น

๔. การทำงานแบบหลายฝ่ายจับมือกันในลักษณะโครงการนี้ อาจทำให้เกิดคำถามว่า จะคาดหวังจากคณะทำงานกลุ่มใดได้มากน้อยเพียงใด รวมทั้งจะมีวิธีการกำกับและติดตามผลอย่างไร เพราะกระบวนการดำเนินงานประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ แต่ละขั้นตอนก็มีผู้รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลาย หากจุดร่วมในการทำงานหรือข้อผูกพันที่มีต่อกันไม่มีความชัดเจน ไม่นั่นคงพอ ก็มีโอกาสที่หลายคนละเลยหน้าที่ของตนไปได้

คณะผู้จัดทำรายงาน

นายธีรพงศ์ ธนิษฐ์เวธน์

เลขาธิการสมาคมไทสร้างสรรค์

นางทัศนีย์ ธนิษฐ์เวธน์

ผู้ประสานงานโครงการเยาวชนสร้างนักอ่าน

นางสาวภาวิณี สิงห์น้อย

ผู้ประสานงานโครงการเยาวชนสร้างนักอ่าน

นางอรรณณ มะสุณีย์

ผู้ประสานงานโครงการเยาวชนสร้างนักอ่าน

สมาคมไทสร้างสรรค์

95 หมู่ที่ 15 ตำบลพระลับ อำเภอเมือง

จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรฯ 043-910-655 แฟกส์ 043-910-656

Mobile : 093-534-3424

Email : project21@taiwisdom.org

Website : <http://taiwisdom.org>, <http://read2kids.taiwisdom.org>

ศิลปกรรม : ปถมาพร แฝ้วประยูร